

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Måndagen den 25 September 1820.

Anmälan om Sällskapet för utgifvandet af Handlingar rörande Skandinaviens Pecoralia.

Om Sjalaläran skall uppfylla sin bestämelse, måste hon icke vara ensidig, icke blott vara en Genie-Historia; hon måste icke allenast uppteckna de ljusa, glädande producterna utaf Snillet's högspända verksamhet, utan tillika gifva akt på det mera naturliga tillstånd, då själen liksom glömmet sig sjelf och lycklig och lugn hvilat ut sig, i armarna af en oskuldsfull dumhet. Vål har vår egen tid bevisat, att de handlingar, som bära namn af officiella, de skrifter, hvilka just rent af äro beräknade för att göras allmänna, erbjuda ibland sig ett antal, hardt nära tillräckligt för ändamålet: att framställa talande och lärrika exempel på ett sådant tillstånd; och en stor Häfdateknare har trott, "att man sällan misstager sig, om man derefter dömer förflutna tider." Men ännu viktigare måste hvarje sådant foster vara, som i obetänksamhetens förtroliga ögonblick, afsigtslöst blifvit framfödt, då inga medfödda eller förvärfvade fördomar söka att missleda eller några passioner sträfvat att undandölja sig för den skarpsynta granskningen. Äfven så ofullkomlig hvarje sådan anteckning i och för sig sjelf kan vara, blir den alltid af värde för häfdeforskaren, och ju större mängd han finner af skiljaktige Pecoralia, desto mera ljus

kan han sprida deröfver, huru vidt den riksgagneliga Dumhetsplantan, under hvarje tidehvarf, frodats och tillvuxit.

För kommande samlare vore derföre önskligt, att hvar och en ville omsorgsfullt bevara hvarje äfven icke fullmogen frukt af denna älskeliga planta, som kan öfverkommas. Utan tvifvel skola många dylika frön blifva skingrade och förstörde innan den tid är inne, då en eftervärld af dem hinner draga någon nytta; men några skola åtminstone blifva öfrige, och kanske tjena till lyckliga ledstjornor för dem, som söka bilda sig för Fascerna och curuliska stolar. På detta sätt hafva vi redan erhållit dyrbara skördar, och under det vi beklaga, att mycket är förloradt, återstår endast, att med sorgfällighet inhösta hvad som ännu undångått förödelsen.

Med dubbel rätt framkallas en sådan samling under en period, då bland alla europeiska folkslag Vecordias stjernbehängda spira framkallat ultracismens blom och än på en välgynnad flack, än på en vanqvistad mark, ja! till och med på magra klintor och berg uppdragit sitt rika utsäde, sina vide- och askegrenar, till frökoppar och löfomhängen, värda att kallas de ädlaste kronor. Må vi då åtminstone, idoge myror, från Skandinaviens nu mera ej af fjällarne delade fält, tillsammans draga några strån till den myrstack, som för kommande tider skall visa, att vi och våra Landsmän, i detta afseende icke stå efter i den allmänna bildningen,

för hvilken vi, både af Statskloketen och Naturen, äro uppdragne att oförtrutet täfva med våra Grannar.

Kanske är det förråd som ännu återstår af mer och mindre obekanta handlingar, rörande Nordens dumhetsproduction, större än vi vågat hoppas; men det skall oförmärkt försvinna, om dessa handlingar icke genom trycket undanryckas förgängelsen. Beklagligen hörer det icke till vår tids allmännare förtjenster, att sätta värde på Pecoralia. Det nyare släktet vill rent af icke gifva sitt bifall, sin beundran åt annat än det, som antyder Snilletts högsta kraft, och en Phantast har gått så långt att påstå, att det enda den fullbildade Menniskan icke bör få vara, är att vara Dum. Visserligen hafva å andra sidan personer uppstigit, som med lika nit i sina ord och handlingar, sökt städse bevara påminnelsen om, i trots af människoskapnaden, deras urgamla släktenskap med de oskälige Djuren; men under denna strid mellan inskränktheten, som befordrar, och ett högt sväfvande odlingsbegär, som söker qväfva tillväxten, har man mest att frukta för det som mest är blottställdt för vanskligheten: våra gamla enfaldighets monumenter.

I sådana omständigheter hafva flere uppriktige älskare af den ömhetsvackande människosnilletts Nattsida, vördnadsfullt in-seende hvad stort och herrligt de inrättade Kommittéerna, ifrån den bekanta första Aprils Kommittéen, ända till den för Markalls sömnlösa Nätter, utfört och verkat, bildat sig till en sådan, och efter en hög förebild, efter hvilken de i allt sitt verkande skola söka att sig rätta, kallat sig *Kommittéen för Skandinaviens Pecoralia*, och i alla svenska Landsorter, samt på flera trakter i Norrige och Finland kallat kända Pecoral-befordrare till korresponderande Ledamöter. Det utgör Kommittéens önskan och bemödande, att inhemta upplysningar om de exempel och utbrott af forntida tanklöshet, hvilka så i privata som publika handlingar sig uppenbarat och i enskildtas ego förvaras, och sedan man dessa hopsamlat, dem af tryc-

ket utgifva; derunder, på allt sätt, sökande i någon mån att uppnå sin förebilds exemplariska förfarande.

Derföre ämnar Kommittéen icke vara så noga med authenticiteten af de handlingar den, såsom fullgiltiga historiska Documenter, tänker utgifva, i synnerhet om dessa ur några förnäma medlemmars handlingar blifva meddelade. Ännu mindre att efterfråga, om dessa Handlingar redan förut blifvit i tryck allmängjorda, ty det märkvärdiga kan aldrig läsas för ofta; Kommittéen vinner äfven derigenom det ändamålet med utgifvandet af sina *Handlingar rörande Skandinaviens Pecoralia*, att sjelf gifva bidrag till det, hvad den vill befordra. Deremot skola dessa Handlingar, hvilka i flere Tomer utkomma, utgilvas på lint papper och i mycket spatiöst tryck, på det de i bokform måtte blifva för köpare temligen dyra, hvarigenom som bekant är, ett högre anseende i betydlig mån befordras.

Slutligen bör det nämnas, att man på förhand, utan att göra tillspörjan om de i Sällskapet vilja inträda, upprättat en lista på de Personer af hvilka detsamma skall bestå, och skulle någon, liksom det med en viss annan Kommittée lärer hafva händt, icke härmed nöjd, utstryka sitt namn från Listan, skall Kommittéen det med all möjlig förtegenhet upptaga, för att icke på något sätt compromettera sin värdighet. Den har i alla fall och för sitt ändamål en Sjö att hemta ur, som aldrig tömmes, och en Borg att trygea sig vid som icke sviker, att ej omtala den värmande Elden från den Stjerna, som oupphörligt forelyser Kommittéen under alla dess företag.

Berättelse vid Eldbrasan.

(Forts. från No 76.)

Kastellanka blef alldeles lugn efter dessa förklaringar, hvilka, isynnerhet af mig, gjordes med största uppriktighet. Sällskapsdamerna inträdde åter; man gick till bords, och vi tillbragte tiden ganska angenämt ända till midnatten. Om den sjuka slic-

kan var alldeles icke mera frågan, och så ofta jag än försökte att åter leda samtalet på henne, ville hvarken Kastellanka eller de öfriga unga fruntimmerna inlåta sig i detta ämne. Vi ville resa tidigt på morgonen, hvarföre vi togo afsked af vår förbindliga värdinna, som mycket artigt önskade oss en lycklig resa, och helt flyktigt bad oss att ej berätta något om händelsen med den unga damen, emedan man sökte att i orten dölja hennes sjukliga tillstånd, och hvarje samtal derom måste vara henne obehagligt. Derpå utbad hon sig vårt besök vid ett annat tillfälle och öfverhopade oss med höfligheter.

Sedan vi kommit på vår kammare, kunde jag ej längre dölja min nyfikenhet. Jag frågade Baron huru det förhöll sig med denna dame; ty jag, som bättre kände min vän, märkte ganska väl, att saken ej var af den beskaffenhet, som det hade lyckats honom att inbilla Kastellanka. Men han besvor mig vid vår vanskap att låta honom få behålla sin hemlighet, hvilken dessutom var mera än hans egen, hvarföre jag naturligtvis ej vidare talte derom. Följande morgon alreste vi i dagbräckningen, och begäfvö oss till våra garnisoner, som ej lågo mycket långt från hvarandra, och dit vi kunde hinna samma dag.

Tre månader voro förflutne; jag hade redan glömt hela händelsen, då R. en morgon hastigt ankom till mitt logis i Tw---, som låg tätt bredvid landsvägen, och bad mig att så fort som möjligt låta spanna mina skimlar för hans vagn, och så snart jag på något afstånd såg några ryttare komma, skulle jag köra så långt och så fort jag kunde på vägen till L. För hans egen räkning måste jag låta spanna ett par skjutshästar för min vagn, emedan han vore nödsakad att i största hast taga en annan väg. Sedan ville han, om möjligt vore, komma efter mig. Tillika bad han mig att ej låta någon tid gå förlo-rad med frågor, emedan hans och andras väl berodde af skyndsamheten; en annan gång ville han för mig förklara allt. Jag besinnade mig icke länge, gjorde honom ingen fråga, lät spanna mina fyra skimlar

för Barons vagn, och sedan jag hos en Jude hade förskaffat honom ett par goda trafvare för min vagn, bar han något litet bagage från den förra i den sednare, och for hurtigt sin väg åt ett annat håll. Jag dröjde till dess dammet på långt håll förrådde de omtalte ryttarnes ankomst. Nu kastade jag mig i Barons vagn, och gaf lösa tyglar åt de modiga hästarna. Tvenne stationer hade jag kört förbi utan att veta hvarföre, då jag äntligen steg ur vid den tredje, dit äfven ett par ryttare anlände efter en halftimme. De frågade efter en herre och ett fruntimmer, som skulle vara ankomne i min vagn, och sedan man öfvertygat dem, att blott en person åkte deri, skakade de på hufvudet och redo sina färde. Men snart kommo de tillbaka med en man, som utgaf sig för ett slags Kommissarie, och ville taga mig i förhör. Som jag kunde förmoda, att min vän ville leda de ridande ifrån hans spår, och att det vore honom angeläget att vinna tid, så dicerade jag en mängd saker till protocollet; men sedan detta upptagit nästan allt det öfriga af dagen, bad jag den såkallade Kommissarien att ej vidare besvara sig, och att anse det skrifna som alldeles icke sagdt, hvaröfver han naturligtvis blef ganska förtörnad, men kunde ej taga någon hämd, emedan han gått o-lagligt till väga. Äntligen begaf sig hela sällskapet knotande härifrån. —

Redan någon tid förut hade jag ofta fått bref under min adress; några rader i omslaget anmodade mig att förvara dem, och efter några veckors förlopp blefvo de afhemtade af en mig okänd person. Jag gissade, att dessa bref stodo i någon förbindelse med mitt besynnerliga riddare-äfventyr, och min nyfikenhet förökades derigenom ännu mer. Förgätves väntade jag Baron hela natten och den följande dagen; men han kom icke, och oviss hvad jag af alltsammans skulle sluta, reste jag hem, dit äntligen Juden, som hade skutsat Baron, efter tre dagars förlopp återkom med min vagn, jemte en biljet, som innehöll mångfaldiga tacksägelser och löfte om en snar upplösning på gatan, Juden sjelf yi-

ste intet; han hade blott skutsat Baron två mil, och der afvaktat vagnens återkomst; uti ett litet Hus vid slutet af den By, hvarest jag låg i kvarter, hade tvänne fruntimmer väntat på Baron och med honom satt sig i vagnen; de hade kört raskt till nästa station, der Baron frikostigt betalt Juden, och sedermera med fyra posthåstar fortsatt resan. Detta var allt hvad Juden kunde berätta mig.

Med otålighet väntade jag nu dag från dag på upplysning, men den kom icke; slutligen fick jag hora att R. i förväg fått permission, och att han sedermera från Dresden sökt och erhållit sitt afsked; vidare viste man ej af honom, och jag förblef i fullkomlig okunnighet om hans historia.

Efter flera års förlopp, då äfven jag hade lemnat tjensten, och gjorde en resa till Wien, besökte jag ofta denna Stads sköna omkringliggande trakter. Jag kom också till Baden. — En vacker afton blef hvimlet på promenaden mig besvärligt; för att ostörd kunna njuta den behagliga aftonen i den herrliga fria naturen, begaf jag mig på vägen till det sköna Helenenthal, hvilket med sin oändliga rikedom på naturskönheter, och med sina förträffligt väl anbragta vägar och lusthus, tillbjuder vandraren tusende omväxlingar och njutningar, och som med rätta så ofta blifvit beskriifvit och besjungit.

Fördjupad i tanken på ett mig viktigt åliggande, tog jag en ensam väg till höger, hvilken gick långs med en bäck längre in åt Bergen; den utgöres af en smal gångstig, och vid de små sorlande vattenfallen äro några bänkar anbragte för den trötte eller tänkande vandraren. Denna väg besökes obetydligt, ty blott den som söker ensamheten finner behag i den; också mötte jag här blott få, hvilka obemärkte meddelade hvarandra sina hjertans känslor. Under det jag således tankfull skred framåt, kom jag till ett af Naturen

bygd Lusthus med bänkar, hvarpå två Herrar och ett Fruntimmer suto. Utan att gifva akt på dem, ämnade jag gå dem förbi, då den ena Herrn plötsligt sprang upp, nämnde mig vid namn, omfamnade mig med häftighet, och kunde ej nog yttra sin glädje öfver att se mig. Till min förundran igenkände jag i honom Baron R. Jag glädde mig likaledes att återse en ungdomsvän och en gammal prøfvad Krigskamrat. Efter de första tätt på hvarandra följande ömsesidiga frågorna, förde han mig till sitt sällskap; detta är min Bror, sade han i det han presenterade dem för mig, och detta fruntimmer är min svägerska; känner du icke igen henne? Jag betraktade henne, men kunde icke erinra mig, oakadt hennes ansigtsdrag tycktes vara mig mycket bekanta. Påminner ni er, sade Damen med mycken rörelse, ej mer det Fruntimmer, som i Vårdshuset i --- nästan sanslöst föll i edra armar? Jag är denna person, och det är äfven jag som i flygande lät eder göra en tour några stationer, hvarom ni ännu icke erhållit någon upplysning, och hvarföre jag evigt blir er förbunden. — Ja, tillade hennes man, i det han omfamnade mig, eder har jag till en stor del att tacka för mitt lifs lycka, utan er vore jag kanhända ej i besittning af denna älskvärda maka. Jag förblifver evigt er gäldenär, och vet ej huru jag skall afbörda denna skuld. — Jag var på det högsta förvånad! Jag bad dem berätta sammanhanget af allt, och sedermera, tillade jag, tillåt mig tåga del i eder lycka, så är den skuld, hvarom ni tala, väl betald både till kapital och ränta. — Som det redan var afton, togo min gamla och min nya vän mig under armen, bådo mig följa sig till deras boning, och tillbjödo sig att der, under en vänskaplig aftonmåltid, borttaga det flor som hittills döljt denna händelses sammanhang.

(Forts. e. a. g.)

N:o 78 utgifves nästa Torsdag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS, 1820.